

Trends & ontwikkelingen Gemeente Terschelling

02/26

Planbureau
Fryslân

Brede welvaart in beeld: hoe staat Terschelling ervoor?

Hoe gaat het écht met Terschelling? Hoe staat de gemeente ervoor op het gebied van gezondheid, welzijn, werk, wonen en leefomgeving? En hoe ontwikkelen deze aspecten zich door de tijd heen?

Deze publicatie brengt in kaart hoe het staat met de brede welvaart op Terschelling – nu én richting 2040. Het rapport laat zien waar het goed gaat, waar zorgen ontstaan en op welke punten de gemeente en haar inwoners voor grote keuzes staan. Want hoewel inwoners hun leven gemiddeld als positief ervaren, wijzen de onderliggende cijfers op een aantal zorgelijke trends: krimp van de bevolking met zo'n tien procent in 2040 ten opzichte van nu, een veel sterkere vergrijzing dan op het Friese vasteland en minder kinderen.

Terschelling is en blijft als één van de Waddeneilandgemeenten anders dan andere gemeenten. Sommige voorzieningen zijn een stuk verder weg, de economie is sterk gericht op toerisme, en toerisme brengt ook eigen uitdagingen op het gebied van duurzaamheid met zich mee. Dit is niet nieuw, maar het heeft wel invloed op wat mogelijk en wenselijk is voor Terschelling als het een antwoord wil vinden op uitdagingen richting 2040.

Dat Terschelling relatief klein is, en ontwikkelingen op het vasteland weinig zeggen over de situatie op de Waddeneilanden, betekent dat er een stuk minder statistieken beschikbaar zijn voor Terschelling dan voor veel gemeenten op het vasteland. Dit zal in de rapportage terug te zien zijn. Over sociale samenhang zijn er bijvoorbeeld bijna geen cijfers, en over onderwijs is er ook weinig te zeggen.

Deze vierjaarlijkse publicatie – gekoppeld aan de gemeenteraadsverkiezingen – biedt bestuurders, beleidsmakers en inwoners handvatten voor onderbouwde keuzes. De meeste cijfers zijn terug te vinden in een [online dashboard](#), dat jaarlijks wordt geactualiseerd.

Welke rol spelen vergrijzing en ontgroening op Terschelling?

Toename 65-plussers op Terschelling

Terschelling heeft net als de rest van Fryslân steeds meer te maken met vergrijzing. Zo is de verwachting dat er in 2040 ruim 200 meer 65-plussers zijn dan in 2025. Op dit moment is 25 procent van de inwoners van Terschelling 65 jaar of ouder, naar verwachting is dit in 2040 zo'n 34 procent. Voor de demografische prognoses geldt dat hoe kleiner het gebied is, hoe onzekerder de uitkomsten zijn op langere termijn, uitkomsten op gemeenteniveau van Terschelling moeten dus als indicatief worden beschouwd. De vergrijzing op Terschelling is net wat sterker dan elders in Fryslân, maar zal in de toekomst vermoedelijk een stuk sterker zijn. Verder neemt de levensverwachting toe, waardoor het aantal mensen boven de 75 jaar toeneemt. Dit wordt ook wel dubbele vergrijzing genoemd (CBS, 2025a, 2025b).

Minder mantelzorgers beschikbaar

Het overheidsbeleid is er al jaren op gericht om mensen langer zelfstandig thuis te laten wonen. Dit vraagt om meer ondersteuning van het sociale netwerk, maar met de huidige demografische veranderingen wordt dit steeds lastiger. Mantelzorg wordt namelijk het meest verleend door 50- tot 75-jarigen. Mensen boven de 85 hebben dit over het algemeen het meeste nodig. In de komende 25 jaar zal het aantal 85-plussers meer dan verdubbelen in Fryslân als geheel, terwijl het aantal 65- tot 75-jarigen zal afnemen.

Daardoor zullen er veel minder potentiële mantelzorgers zijn per 85-plusser. Waar er op Terschelling in 1990 nog twaalf potentiële mantelzorgers waren per 85-plusser, is de verwachting dat in 2040 dit er nog maar vier zullen zijn (CBS, 2025b, Provincie Fryslân, 2024).

Zorgstelsel onder druk

Het aantal (oude) ouderen op Terschelling stijgt. Over het algemeen geldt dat hoe ouder mensen worden, hoe meer zorg ze nodig hebben. Dit zal zorgen voor een hogere zorgvraag in de toekomst. In combinatie met de afname van het aantal potentiële mantelzorgers en een dalende beroepsbevolking leidt dit tot een toenemende druk op het zorgstelsel en stijgende kosten van de zorg.

Minder kinderen geboren op Terschelling

Terschelling heeft een lange tijd te maken gehad met ontgroening. Zo waren er in 2025 70 minder kinderen (0-14 jaar) dan in 2015. De verwachting is dat het aandeel kinderen de komende jaren verder gaat dalen.

Hoe gaat het met het welzijn op Terschelling?

Eenzaamheid ligt op de loer op de Waddeneilanden

Inwoners van de Waddeneilanden ervaren minder stress dan gemiddeld in Fryslân. Ook lopen ze een stuk minder risico op angst en depressie dan gemiddeld in Nederland (GGD Fryslân, 2025).

Daarnaast zijn inwoners van de Waddeneilanden minder vaak eenzaam dan gemiddeld in Fryslân. Veertig procent van de inwoners van de Waddeneilanden is matig tot ernstig eenzaam. Dit percentage is redelijk constant door de jaren heen, met uitzondering van 2022 toen het veel hoger lag (49%). Dit werd vermoedelijk veroorzaakt door de (nasleep van) de corona-lockdowns. Over het algemeen komt in Fryslân eenzaamheid voor bij alle leeftijden, maar het treft 75-plussers het vaakst. Eenzaamheid stijgt het snelst onder 18- tot 34-jarigen (GGD Fryslân, 2025).

Minder mensen met langdurige ziekten

Op de Waddeneilanden wonen minder inwoners met chronische ziekten dan gemiddeld in Fryslân en Nederland. Door de toenemende vergrijzing is de verwachting dat het aantal gezondheidsproblemen toe gaat nemen de komende jaren. Twee derde van de Waddeneilandbewoners voldoet aan de beweegrichtlijnen. Dit is hoger dan de gemiddelden van Fryslân en Nederland, waar deze percentages niet boven de 50 uitkomen (GGD Fryslân, 2025).

Mentale druk op beroepsbevolking neemt toe

De komende jaren zal de druk op de beroepsbevolking toenemen als gevolg van vergrijzing en ontgroening. Steeds vaker zullen werkenden mantelzorg moeten verlenen, vanwege de toenemende zorgdruk. Tegelijkertijd zijn er minder leerkrachten beschikbaar, wat leidt tot meer uitval van lessen of zelfs hele lesdagen. Ouders zullen hierdoor vaker zelf voor hun kinderen moeten zorgen. Daarnaast neemt ook de werkdruk toe: er moet meer werk worden verzet met minder mensen. Deze combinatie van factoren zorgt voor een stijgende mentale belasting. Nu al ervaren veel inwoners van Fryslân meer stress, met name jongvolwassenen, gevolgd door 35- tot 49-jarigen (GGD Fryslân, 2025).

Hoge veiligheid op Terschelling

Fryslân behoort al jaren tot de veiligste provincies van Nederland. Terschelling is hierop geen uitzondering. Terschelling zit onder het Friese gemiddelde als het gaat om aantal geregistreerde misdrijven per inwoner. Het aantal geregistreerde misdrijven op Terschelling is in de afgelopen tien jaar aanzienlijk gedaald (CBS, 2025c).

Hoe gaat het met de bestaanszekerheid op Terschelling?

Hoger inkomen dan gemiddeld in Fryslân

Het gemiddeld (gestandaardiseerd) besteedbaar inkomen per huishouden op Terschelling lag in 2023 op 40.100 euro. Dat is iets lager dan het landelijk gemiddelde van 40.800 euro, maar ruim hoger dan het Fries gemiddelde, dat op 36.300 euro lag (CBS, 2025d).

Minder moeite met rondkomen

In 2024 had tien procent van de inwoners van de Waddeneilanden moeite met rondkomen. Dat is lager dan gemiddeld in Fryslân (12%) en in Nederland (13%) (GGD Fryslân, 2025). Een mogelijke verklaring hiervan ligt in het relatief hoge inkomen van inwoners van Terschelling.

Minder armoede en schulden

Op Terschelling is het aandeel inwoners met geregistreerde problematische schulden zo'n vijf procent. Dit is behoorlijk lager dan het gemiddelde in Fryslân (8%) en Nederland (9%). Ruim drie procent van de inwoners van Terschelling moet langdurig – ten minste een jaar – rondkomen van een inkomen tot aan de lage inkomensgrens. Dit is vrijwel gelijk aan het Fries gemiddelde, en iets beneden het landelijk gemiddelde (CBS, 2025e).

Hoe gaat het met de economie op Terschelling?

Logies-, maaltijd- en drankverstrekking verreweg de grootste sector

De meeste banen op Terschelling zijn te vinden in de sector logies-, maaltijd- en drankverstrekking (32%). Dit komt voort uit het toeristische karakter van de bedrijvigheid op Terschelling. De tweede grootste sector is groot- en detailhandel (12%). Daarna volgt de sector gezondheids- en welzijnszorg met negen procent. Deze sector is op Terschelling aanzienlijk kleiner dan in de rest van Fryslân (19%) en Nederland (16%). De sectoren landbouw, bosbouw en visserij, en vervoer en opslag zijn juist iets groter dan elders in Fryslân en vormen respectievelijk vijf en zes procent van de werkgelegenheid (Provincie Fryslân, 2025).

Het aantal banen in de toeristische sector op Terschelling is in de afgelopen tien jaar flink gegroeid. Dit komt mede door seizoen verlenging, waardoor er meer banen buiten het toeristenseizoen ingevuld kunnen worden en het voor de hand liggender wordt voor werkgevers om vaste contracten aan te bieden (Het PON & Telos, 2024).

Ambities voor economische veelzijdigheid

In de Regiodeal de Wadden is het doel opgesteld om de regio economisch veerkrachtiger te maken door de economie minder te richten op toerisme en meer te verbreden (Regio Deal De Waddeneilanden, 2023). Daarin is ook ingezet op een duurzame, circulaire economie, waarin afval wordt geminimaliseerd en grondstoffen steeds opnieuw worden gebruikt.

Om de economie te verbreden, duurzamer te maken en de vruchten van technologische ontwikkelingen te plukken moeten inwoners van Terschelling een inhoudelijk breed opleidingsprofiel hebben, kennis hebben van technologische mogelijkheden en ontwikkelingen en bereid zijn om vernieuwingen in de praktijk te brengen (Provincie Fryslân, 2024).

Omdat Terschelling zo klein is, worden over de opleidingsniveaus en -richtingen van inwoners van Terschelling geen cijfers gepubliceerd. Over de aansluiting tussen de achtergrond van bewoners van Terschelling en de economische ambities van de gemeente is dus weinig te zeggen.

Hoe kan de ruimte op Terschelling optimaal worden benut?

Grote opgaven in een beperkte ruimte

De ruimte van Terschelling is een schaars goed. In 2022, het meest recente jaar met gegevens, bestond 80 procent van Terschelling uit bos en open natuurlijk terrein, veertien procent uit agrarisch terrein, drie procent uit recreatieterrein en twee procent uit woongerrein (CBS, 2025f).

Om de leefomgeving van Terschelling voor toekomstige generaties leefbaar te houden nemen overheden maatregelen. Zo wordt stap voor stap overgegaan op het gebruik van duurzame energie.

Al deze overheidsplannen vergen ruimte. Hoe kan de ruimte op Terschelling optimaal worden benut?

Tekort aan (geschikte) woningen

Op Terschelling is een tekort aan geschikte en betaalbare huizen. De gemiddelde verkoopprijs van een woning op Terschelling was 503.000 euro in 2024, ruim boven de gemiddelden in Fryslân (351.000 euro) of Nederland (451.000 euro) (CBS, 2025g). Na een jarenlange stijging is de gemiddelde verkoopprijs in 2024 iets gedaald op Terschelling. Het is met name voor starters erg moeilijk om er een geschikte en betaalbare woning te vinden (Gemeente Terschelling, 2025). Om deze reden is wonen als speerpunt in het eilandakkoord benoemd en heeft de gemeente het Uitvoeringsprogramma Woonvisie Terschelling, Programma+135+ vastgesteld. Met dit programma wordt invulling gegeven aan de ambitie om de komende jaren minimaal 135 woningen op Terschelling te realiseren.

Aantal huishoudens daalt licht op langere termijn

Het aantal huishoudens op Terschelling zal op de langere termijn wat dalen. Op dit moment zijn er ongeveer 2.700 huishoudens op Terschelling. De verwachting is dat het aantal huishoudens tot 2050 met bijna 150 gaat dalen (Provincie Fryslân, 2024).

Hoe gaat het met de leefomgeving op Terschelling?

Meer broeikasgasemissie, maar minder fijnstof

De broeikasgasemissie is met veertien ton CO₂-equivalent per inwoner op Terschelling hoger dan gemiddeld in Fryslân (9 ton) (CBS, 2025h). Op Terschelling wordt ook relatief veel huishoudelijk restafval geproduceerd, namelijk 323 kilo per inwoner in 2024. Hiermee is de hoeveelheid restafval per inwoner groter dan gemiddeld in Fryslân (171 kg) en Nederland (146 kg) (CBS, 2025i). Beide hoge cijfers worden waarschijnlijk voor een groot deel veroorzaakt door het toerisme op het eiland, waarvan de uitstoot en de afvalproductie bij die van bewoners van Terschelling wordt meegerekend.

Hoe gaat het met de bereikbaarheid en voorzieningen op Terschelling?

Grotere afstand tot basisvoorzieningen

Op Terschelling is de gemiddelde afstand tot voorzieningen een heel stuk groter dan gemiddeld in Nederland, dit zal niet als een verrassing komen. De gemeente is dunbevolkt en in veel gevallen is het nodig om naar het vasteland te reizen om bepaalde voorzieningen te kunnen bezoeken. Zo ligt de gemiddelde afstand tot een ziekenhuis of buitenpolikliniek op 38 kilometer, terwijl dit landelijk gemiddeld slechts vijf kilometer is. Hoewel basisonderwijs en voortgezet onderwijs aanwezig zijn op het eiland, geldt dit niet voor de bovenbouw van het havo en vwo. Hiervoor bedraagt de gemiddelde afstand 37 kilometer (CBS, 2025j).

Voor veel inwoners vormt de grotere afstand tot voorzieningen geen direct probleem. Ze zijn gewend om met de boot te reizen. Toch is er een groep die kwetsbaarder is: mensen die minder mobiel zijn, bijvoorbeeld door leeftijd of gezondheid, kunnen hinder ondervinden van het beperkte aanbod en de grotere afstanden.

Veerdiensten van groot belang

De Waddenveren spelen een cruciale rol in de mobiliteit van de inwoners van Terschelling. Het is voor inwoners dé manier om het vasteland te bereiken. Ook zijn ze van groot belang voor werknemers die op Terschelling werken, maar op het vasteland wonen. De Rijksoverheid maakt afspraken met de rederijen over de veerdiensten naar de Friese Waddeneilanden, met name om de betaalbaarheid en de continuïteit van de veerdiensten in het laagseizoen te waarborgen (Het PON & Telos, 2024).

Nu keuzes maken voor toekomstig geluk

De brede welvaart op Terschelling staat er op dit moment nog relatief goed voor. Toch laat deze publicatie zien dat er ontwikkelingen zijn die de brede welvaart op termijn onder druk kunnen zetten. De bevolking vergrijst, nog veel meer dan elders in Nederland en Fryslân. Het aantal kinderen neemt af. Er zijn steeds minder mensen om voor een groeiende groep ouderen te zorgen en het werk te doen dat op het eiland gedaan moet worden. Daardoor doemen vragen op voor inwoners: Hoe zorg ik goed voor mijn ouders? Hoe houd ik balans in mijn werk en leven? Hoe ziet de toekomst eruit voor de volgende generatie op Terschelling?

De trends in deze monitor wijzen op veranderingen die geleidelijk maar onmiskenbaar doorwerken in het dagelijks leven. Niet iedereen voelt die gevolgen in dezelfde mate. Hoewel deze rapportage gemiddelde cijfers laat zien, geldt dat sommige groepen – met name inwoners met een lagere sociaaleconomische positie – op meerdere fronten minder weerbaar zijn. Zij leven minder lang in goede gezondheid, hebben vaker financiële zorgen, en kunnen minder terugvallen op een netwerk of buffer.

Dat maakt het belangrijk om nú na te denken over de toekomst. Welke richting willen we op met Terschelling? Welke keuzes zijn nodig om de brede welvaart ook op de langere termijn te behouden – voor iedereen? Niet alles ligt binnen de gemeentelijke invloedssfeer, maar op sommige thema's valt wél gericht bijsturen.

Terschelling in 2040 zal er anders uitzien dan vandaag. De vraag is: nemen we als gemeenschap de regie over die veranderingen, of laten we ze over ons heen komen? Deze monitor biedt inzichten die kunnen helpen om onderbouwde keuzes te maken – vandaag, voor het geluk van morgen.

Bronnen

CBS. (2025a). *Ouderen*.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/ouderen>

CBS. (2025b). *Bevolking op 1 januari en gemiddeld; geslacht, leeftijd en regio*.

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/03759ned/table?ts=1714116298955>

CBS. (2025c). *Geregistreerde criminaliteit; soort misdrijf, regio*.

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83648NED/table>

CBS. (2025d). *Regionale kerncijfers Nederland*.

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70072ned/table>

CBS. (2025e). *Laag en langdurig laag inkomen van huishoudens; huishoudenskenmerken*.

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83841NED/table?dl=B00FA>

CBS. (2025f). *Bodemgebruik*.

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/86211NED/table?ts=1769075304970>

CBS. (2025g). *Bestaande koopwoningen; gemiddelde verkoopprijzen, regio*.

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83625NED/table>

CBS. (2025h). *Regionale Monitor Brede Welvaart*.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart>

CBS. (2025i). *Huishoudelijk afval per gemeente per inwoner*.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/83452NED>

CBS. (2025j). *Nabijheid voorzieningen*.

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80305ned/table?fromstatweb>

Gemeente Terschelling. (2025). *Wonen op Terschelling*.

<https://www.terschelling.nl/wonen-op-tererschelling>

GGD Fryslân. (2025). *Gezondheidsmonitor 19+*.

<https://www.ggdfryslan.nl/professionals/cijfers-en-onderzoek/gezondheidsmonitor-19/>

Het PON & Telos. (2024). *Waddenbalans 2024*.

https://www.investeringskaderwaddengebied.nl/wp-content/uploads/2025/04/Waddenbalans-2024.def_.pdf

Provincie Fryslân. (2024). *Dashboard Prognose Bevolking en Huishoudens: Uitkomsten trendraming 2024-2050*. <https://staat-van-fryslan.hub.arcgis.com/pages/59f289c168b4409dba24044d868095eb>

Provincie Fryslân. (2025). *LISA werkgelegenheidsregister*.

Regio Deal de Waddeneilanden. (2023). https://cuatro.sim-cdn.nl/dewaddeneilanden/uploads/05-04_convenant_regio_deal_de_waddeneilanden_100_versie_aangepast_nav_bes_tuurlijk_gesprek_19-9.pdf?cb=8ghJLskl

Planbureau Fryslân wordt gesubsidieerd door Provinsje Fryslân.

Planbureau Fryslân
Prins Hendrikstraat 8
8911 BK Leeuwarden
(058) 234 85 00
info@planbureau.frl
www.planbureau.frl

Colofon

Gemeente Terschelling: trends en ontwikkelingen' is een uitgave van Planbureau Fryslân, februari 2026.

Auteur

Gerian Kuiper

Met medewerking van

Arlette Bickel, Bernard Boorsma, Mandy Bosma, Ilse Ganzevoort, Sibilla Hoekstra, Siebren Kooistra, Chaïm la Roi